

$$4) f(x) = \begin{cases} x^2, & x \neq 2 \\ 1, & x = 2 \end{cases} \Rightarrow \lim_{x \rightarrow 2} f(x) = 4 \text{ old. gösteriniz.}$$

Çözüm: $|f(x) - 4| = |x^2 - 4| < \varepsilon \Leftrightarrow -\varepsilon < x^2 - 4 < \varepsilon$

$$\Leftrightarrow 4 - \varepsilon < x^2 < 4 + \varepsilon \Leftrightarrow \sqrt{4 - \varepsilon} < |x| < \sqrt{4 + \varepsilon} \xRightarrow{\varepsilon < 4} \sqrt{4 - \varepsilon} < x < \sqrt{4 + \varepsilon}$$

Ölçü $x_0 = 2 \in (\sqrt{4 - \varepsilon}, \sqrt{4 + \varepsilon})$ dir. Ayrıca $|x - 2| < \delta \Leftrightarrow 2 - \delta < x < 2 + \delta$

dan $\delta = \min\left\{2 - \sqrt{4 - \varepsilon}, \sqrt{4 + \varepsilon} - 2\right\}$ isteneni verecektir.

$$0 < |x - 2| < \delta \Rightarrow |f(x) - 4| < \varepsilon \text{ dir.}$$

$$5) \text{ Eğer } \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = A \text{ ve } \lim_{x \rightarrow x_0} g(x) = B \Rightarrow$$

$$\lim_{x \rightarrow x_0} (f(x) + g(x)) = A + B \text{ old. gösteriniz.}$$

Çözüm (i) $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = A$ old. dan verilen her $\varepsilon > 0$ için $\exists \delta_1 \in \mathbb{R}^+$; $|x - x_0| < \delta_1 \Rightarrow |f(x) - A| < \varepsilon/2$ dir.

(ii) $\lim_{x \rightarrow x_0} g(x) = B$ old. dan verilen her $\varepsilon > 0$ için $\exists \delta_2 \in \mathbb{R}^+$; $|x - x_0| < \delta_2 \Rightarrow |g(x) - B| < \varepsilon/2$ dir.

Bu durumda verilen her $\varepsilon > 0$ için $\delta = \min\{\delta_1, \delta_2\}$ seçilir ve $0 < |x - x_0| < \delta$ alınırsa ($|x - x_0| < \delta_1, \delta_2$ da olur)

$$|f(x) + g(x) - (A + B)| = |f(x) - A + g(x) - B|$$

$$\leq |f(x) - A| + |g(x) - B| < \varepsilon/2 + \varepsilon/2 = \varepsilon \text{ elde edilir}$$

ki bu isteneni verir. $\Rightarrow \lim_{x \rightarrow x_0} (f(x) + g(x)) = A + B$ dir.

$$6) \lim_{x \rightarrow a} f(x) = A \text{ ve } \lim_{x \rightarrow a} g(x) = B \text{ ve her } x \in (a - \delta, a + \delta) \text{ için } f(x) \leq g(x) \Rightarrow A \leq B \text{ olduğunu gösteriniz.}$$

Çözüm: $A > B$ olduğunu kabul edelim. Ayrıca $\lim_{x \rightarrow a} (g(x) - f(x)) = \lim_{x \rightarrow a} g(x) - \lim_{x \rightarrow a} f(x) = B - A$ dir $\Leftrightarrow$ Verilen her $\varepsilon > 0$ için

$$\exists \delta > 0; 0 < |x - a| < \delta \Rightarrow |g(x) - f(x) - (B - A)| < \varepsilon \text{ dir.}$$

Burada $A-B > 0$ old. dan $\varepsilon = A-B \in \mathbb{R}^+$ alınabilir $\Rightarrow$
 $\exists \delta \in \mathbb{R}^+ ; 0 < |x-a| < \delta \Rightarrow |g(x) - f(x) - B + A| < A-B$
 ve de bir $b \in \mathbb{R}$ için $b \leq |b|$ old. dan

$g(x) - f(x) - B + A < A-B \Rightarrow g(x) - f(x) < 0 \Rightarrow g(x) < f(x)$
 Gelirliği bulunur, demek ki $A \leq B$ dir.

7) Aşağıdaki sorularda, verilen her $\varepsilon \in \mathbb{R}^+$ için

$0 < |x-x_0| < \delta \Rightarrow |f(x) - A| < \varepsilon$ gerektirmesini
 sağlayan bir $\delta \in \mathbb{R}^+$ bulunuz.

1) a) $f(x) = 2x-2, A = -6, x_0 = -2, \varepsilon = 0.02$

b) $f(x) = \sqrt{x}, A = 1/2, x_0 = 1/4, \varepsilon = 0.1$

c) $f(x) = x^2, A = 3, x_0 = \sqrt{3}, \varepsilon = 0.1$

d) $f(x) = x^2 - 5, A = 11, x_0 = 4, \varepsilon = 1$

2) Aşağıdaki limitleri doğrulayınız.

a) $\lim_{x \rightarrow 4} (9-x) = 5$, b) $\lim_{x \rightarrow 0} \sqrt{4-x} = 2$

c) $f(x) = \begin{cases} x^2, & x \neq 1 \\ 2, & x = 1 \end{cases} \Rightarrow \lim_{x \rightarrow 1} f(x) = 1$

d) $f(x) = \begin{cases} 2x, & x < 0 \\ x/2, & x \geq 0 \end{cases} \Rightarrow \lim_{x \rightarrow 0} f(x) = 0$ dir

e) (i) $\lim_{x \rightarrow 0} x \cdot \sin 1/x = 0$ (ii) $\lim_{x \rightarrow 0} x^2 \cdot \sin(1/x) = 0$ dir.

Görüşmeler: 1) $\rightarrow$ (a) $\varepsilon = 0.02 = \frac{2}{100}$ için $|x+2| < \delta$ olsun.

$$|f(x) - A| = |2x-2 - (-6)| = |2x+4| = 2|x+2| < 2 \cdot \delta \leq \frac{2}{100}$$

Demek ki $\delta \leq \frac{1}{100}$ olarak seçilebilir.

d) $\varepsilon = 1$ için $|x-4| < \delta$ olsun. $|f(x) - 11| = |x^2 - 5 - 11| = |x^2 - 16|$

$$\leq |(x-4)(x+4)| = |x-4| \cdot |x+4| < \delta |x+4| < \delta (|x| + 4)$$

$$|x-4| < |x-4| < \delta \Rightarrow |x| < 4 + \delta$$

$$\delta + 8\delta - \varepsilon \leq 0 \text{ isteniyor.}$$

2) $\rightarrow$ (a) : $\varepsilon \in \mathbb{R}^+$ verilsin ve $0 < |x-0| < \delta \Rightarrow |x| < \delta$

$\Rightarrow -\delta < x < \delta$ alınıp $x \in (-\delta, \delta)$

$$|f(x) - 0| = |f(x)| = \begin{cases} |2x| = 2|x| < 2\delta \leq \varepsilon \Rightarrow \delta \leq \varepsilon/2 \\ |x/2| = \frac{x}{2} < \frac{\delta}{2} \leq \varepsilon \Rightarrow \delta \leq 2\varepsilon \end{cases}$$

$\delta = \min\{\varepsilon/2, 2\varepsilon\} = \varepsilon/2$ istenendir.

(e) (i) $0 \leq |\sin \frac{1}{x}| \leq 1 \Rightarrow 0 \leq |x \cdot \sin \frac{1}{x}| = |x| \cdot |\sin \frac{1}{x}| \leq |x|$
 olup, $\lim_{x \rightarrow 0} 0 = \lim_{x \rightarrow 0} |x| = 0$ dir $\xRightarrow{\text{Sand. T.}}$ $\lim_{x \rightarrow 0} |x \cdot \sin \frac{1}{x}| = 0$

Diğer yandan $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = 0 \Rightarrow \lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$ dir

Gerçekten de

$\forall x \in (a-\delta, a+\delta)$ için
 $-|f(x)| \leq f(x) \leq |f(x)|$ olup

$\lim_{x \rightarrow a} (-|f(x)|) = \lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = 0$ olduğundan

$\xRightarrow{\text{S. T.}} \lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$ bulunur. O halde $\lim_{x \rightarrow 0} x \cdot \sin \frac{1}{x} = 0$ dir.

3) uyarı $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) \neq A$ olduğunun söyleyebilmek için
 Verilen bir $\varepsilon > 0$ için " $|x-x_0| < \delta \Rightarrow |f(x)-A| < \varepsilon$ " gerektir
 mesini sağlayarak hiçbir $\delta \in \mathbb{R}^+$ yoktur.

Örnek: $f(x) = \begin{cases} x, & x < 1 \\ x+1, & x > 1 \end{cases} \Rightarrow \lim_{x \rightarrow 1} f(x)$ var mı?

$\varepsilon = 1/2$ verilsin. " $\exists \delta > 0; |x-x_0| < \delta \Rightarrow |f(x)-A| < \varepsilon$ " =

" $\forall \delta > 0$ için $0 < |x-x_0| < \delta$ ve $|f(x)-A| \geq 1/2$ o.s. bir x var.

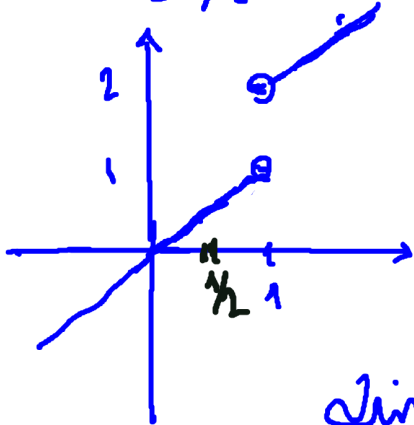
$x_0 = 1$ ve $x = 1/2$ alınırsa

$\lim_{x \rightarrow 1} f(x) \neq 2$ dir, şöyle ki

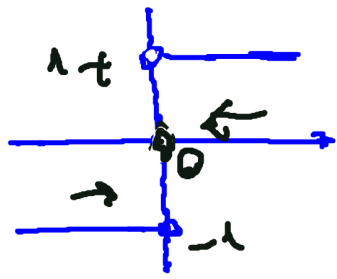
$\varepsilon = 1/2$ alınıp ($\delta = 1/2$ her $\delta \in \mathbb{R}^+$ oldu da)

$x = 3/2$ alalım. $|x-1| = |3/2-1| = 1/2 < 1/2$

dir ancak $|f(x)-2| = |x-2| = |3/2-2| = 1/2 \not< 1/2$
 yani $|f(x)-2| \geq 1/2$ dir.

2.4) Tek yĐnĐ Limitler ve ∞ daki Limit.

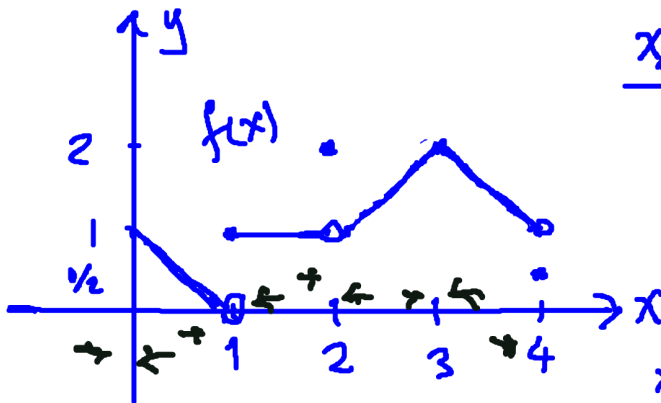

$$y = f(x) = \frac{x}{|x|} = \begin{cases} 1, & x > 0 \\ -1, & x < 0 \end{cases} \quad \lim_{x \rightarrow 0} f(x) \text{ yoktur.}$$

$$\text{Ancak, } \lim_{x \rightarrow 0^-} f(x) = -1 \quad \lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = +1 \quad \left. \vphantom{\lim_{x \rightarrow 0^-} f(x)} \right\} \text{ farklıdır.}$$

Teorem: $\lim_{x \rightarrow a} f(x)$ var ve $= A$ dır $\Leftrightarrow$

$\lim_{x \rightarrow a^-} f(x)$ ve $\lim_{x \rightarrow a^+} f(x)$ var ve $= A$ olmalıdır.

$$\underline{x_0 = 0} \text{ de } \begin{cases} \lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = 1 \\ \lim_{x \rightarrow 0^-} f(x) \text{ yal.} \end{cases}$$

$\lim_{x \rightarrow 0} f(x)$ yoktur.

$$\underline{x_0 = 1} \text{ de } \begin{cases} \lim_{x \rightarrow 1^-} f(x) = 0 \\ \lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) = 1 \end{cases} \quad f(1) = 1$$

ve böylece $\lim_{x \rightarrow 1} f(x)$ yoktur.

$$x_0 = 2 \text{ de } \begin{cases} \lim_{x \rightarrow 2^-} f(x) = 1 \\ \lim_{x \rightarrow 2^+} f(x) = 1 \end{cases} \quad \Rightarrow \lim_{x \rightarrow 2} f(x) = 1 \stackrel{=2}{\neq} f(2) \text{ dir.}$$

$$x = 3 \text{ de } \begin{cases} \lim_{x \rightarrow 3^-} f(x) = 2 \\ \lim_{x \rightarrow 3^+} f(x) = 2 \end{cases} \quad \Rightarrow \lim_{x \rightarrow 3} f(x) = 2 = f(3)$$

$$x = 4 \text{ de } \begin{cases} \lim_{x \rightarrow 4^-} f(x) = 1 \\ \lim_{x \rightarrow 4^+} f(x) \text{ ve } \lim_{x \rightarrow 4} f(x) \text{ yoktur} \end{cases}, \quad f(4) = 1/2 \text{ dir.}$$

Tanımlar 1) $\lim_{x \rightarrow x_0^+} f(x) = A \Leftrightarrow \forall \varepsilon > 0$ için $\exists \delta = \delta(x_0, \varepsilon) > 0$;
 $\forall x \in (x_0, x_0 + \delta) \Rightarrow |f(x) - A| < \varepsilon$ dir.

2) $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = B$ dir $\Leftrightarrow \forall \varepsilon > 0$ için $\exists \delta = \delta(x_0, \varepsilon) > 0$;
 $\forall x \in (x_0 - \delta, x_0) \Rightarrow |f(x) - B| < \varepsilon$ dir.

Örnek 1 $\lim_{x \rightarrow 0^+} \sqrt{x} = 0$ dir, göst. 0

$\varepsilon > 0$ verilsin ve $0 < x < \delta$ olsun. Bu durumda,
 $|\sqrt{x} - 0| = |\sqrt{x}| = \sqrt{x} < \varepsilon \Leftrightarrow x < \varepsilon^2 \Leftrightarrow \sqrt{\delta} \leq \varepsilon$, yani $\sqrt{\delta} \leq \varepsilon$ istenecek
 olacaktır. $\delta = \varepsilon^2$ istenebilir.

2) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1$ i kullanarak, a) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\cos x - 1}{x} = 0$ ne

b) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin 2x}{5x} = 2/5$ old. göst.

a) $\cos x = \cos(2 \cdot x/2) = 1 - 2\sin^2 x/2$ den;

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\cos x - 1}{x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 - 2\sin^2 x/2 - 1}{x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{-2\sin^2 x/2}{2 \cdot x/2}$$

$$= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x/2}{x/2} \cdot \sin x/2 = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x/2}{x/2} \cdot \lim_{x \rightarrow 0} \sin x/2 = 1 \cdot 0 = 0.$$

$$b) \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin 2x}{5x} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{2 \sin x \cos x}{5x} = \frac{2}{5} \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} \cdot \lim_{x \rightarrow 0} \cos x$$

$$= \frac{2}{5} \cdot 1 \cdot 1 = \frac{2}{5} \text{ olur.}$$

$x \rightarrow \pm \infty$ olurları ki limitler:

1) $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = A$ dir $\Leftrightarrow$ Verilen her $\varepsilon > 0$ için $\exists M \in \mathbb{R}^+$;
 $\forall x > M \Rightarrow |f(x) - A| < \varepsilon$ dir

2) $\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = B$ dir $\Leftrightarrow \forall \varepsilon > 0$ için $\exists S < 0$ sayısı ;
 $\forall x < S$ için $|f(x) - B| < \varepsilon$ dir.

3) $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = +\infty$ dir $\Leftrightarrow \forall R \in \mathbb{R}^+$ için $\exists \delta \in \mathbb{R}^+$;
 $|x - a| < \delta \Rightarrow f(x) > R$ dir.

4) $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = +\infty$ dir $\Leftrightarrow \forall R \in \mathbb{R}^+$ için $\exists M \in \mathbb{R}^+$;
 $\forall x > M \Rightarrow f(x) > R$ dir, ...

Örnek ① $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x} = 0$ ve $\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{1}{x} = 0$ old. göst.

1) $\varepsilon > 0$ verilsin ve $x > M \in \mathbb{R}^+$ olsun $\Rightarrow |f(x) - 0| = |\frac{1}{x} - 0| = |\frac{1}{x}| = \frac{1}{x} < \frac{1}{M} \leq \varepsilon \Rightarrow M > \frac{1}{\varepsilon}$ istenen pozitif sayıdır.

Teorem: $\lim_{x \rightarrow \pm \infty} f(x) = A$ ve $\lim_{x \rightarrow \pm \infty} g(x) = B$ ise

1) $\lim_{x \rightarrow \pm \infty} (f(x) \pm g(x)) = A \pm B$, 2) $\lim_{x \rightarrow \pm \infty} (f(x) \cdot g(x)) = A \cdot B$
 3) $\lim_{x \rightarrow \pm \infty} (k \cdot f(x)) = k \cdot A$, 4) $B \neq 0 \Rightarrow \lim_{x \rightarrow \pm \infty} \left(\frac{f(x)}{g(x)} \right) = A/B$ dir, ..

Örnekler, 1) $\lim_{x \rightarrow \infty} \left(5 + \frac{3}{x} \right) = 5 + \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{3}{x} = 5 + 0 = 5$.

Not: Belirtilikler

$(0/0, 0 \cdot \infty, \frac{\infty}{\infty}, \infty - \infty)$

ve $\frac{\text{sayı}}{\infty} = 0$, $\frac{0}{\text{sayı}} = 0$,

$\frac{\text{sayı}}{0} = \begin{cases} -\infty, & \text{sayı} < 0 \\ +\infty, & \text{sayı} > 0 \end{cases}$

2) $\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{\sqrt{3}\pi}{x^2} = 0$

3) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{5x^2 + 8x - 2}{3x^2 + 2} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2(5 + 8/x - 2/x^2)}{x^2(3 + 2/x^2)} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{5 + 8/x - 2/x^2}{3 + 2/x^2} = \frac{5 + 0 - 0}{3 + 0} = 5/3$

4) $\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{11x + 2}{2x^3 - 1} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{11/x^2 + 2/x^3}{2 - 1/x^3} = \frac{0 + 0}{2 - 0} = \frac{0}{2} = 0$ dir.

Not $p(x) = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0$, $a_n \neq 0$ (derp = n)

$q(x) = b_m x^m + b_{m-1} x^{m-1} + \dots + b_1 x + b_0$, $b_m \neq 0$ (derq = m)

1) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{p(x)}{q(x)} = \begin{cases} 0 & , n < m \\ \frac{a_n}{b_m} & , n = m \\ \text{Sgn}\left(\frac{a_n}{b_m}\right) \cdot \infty & , n > m \end{cases}$

2) $\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{p(x)}{q(x)} = \begin{cases} 0 & , n < m \\ \frac{a_n}{b_m} & , n = m \\ (-1)^{n-m} \cdot \text{Sgn}\left(\frac{a_n}{b_m}\right) \cdot \infty & , n > m \text{ dir.} \end{cases}$

Asimtotlar:

Yatay Asimtot: $\lim_{x \rightarrow \pm\infty} f(x) = A \Rightarrow y=A$ f nin grafiğinin bir yatay asimtotudur.

Eğer $\lim_{x \rightarrow \pm\infty} f(x) = \pm\infty$ ise yatay asimtot yoktur, ve

$\lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{p(x)}{q(x)} = \pm\infty$ olmak üzere (yatay asimtotu yok) ise

$$p(x) \left\{ \begin{array}{l} q(x) \\ b(x) \end{array} \right. \text{ den } \frac{p(x)}{q(x)} = \underline{b(x)} + \frac{k(x)}{q(x)} \text{ ve}$$

$$\lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{k(x)}{q(x)} = 0 \text{ ise}$$

$$k(x), \deg(k(x)) < \deg(q(x))$$

$y = b(x)$, f nin grafiğinin bir egik ya da eğri asimtotu dur.

Düsey Asimtot: Eğer $\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = \pm\infty$ ya da

$\lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = \pm\infty$ oluyorsa $x=a$ f nin grafiğinin bir düsey asimtotudur.

Örnekler: 1) $\lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{5x^2 + 8x - 3}{3x^2 + 2} = 5/3 \Rightarrow y = 5/3$, f nin grafiğinin bir yatay asimtotudur

2) $\lim_{x \rightarrow -\infty} e^x = 0 \Rightarrow y=0$, e^x in bir yatay asimtotudur.
 $t=1/x$ ve $x \rightarrow \infty \Rightarrow t \rightarrow 0$

3) $\lim_{x \rightarrow \infty} \sin 1/x = \lim_{t \rightarrow 0} \sin t = 0$ ($y=0$, $y=\sin 1/x$ in bir yatay asimtotu)

4) $\lim_{x \rightarrow 0^+} e^{1/x} = \lim_{x \rightarrow 0^+} e^t = 0 \Rightarrow x \neq 0$ d. asimtotu

5) $f(x) = \frac{2x^2 - 3}{7x + 4}$ ün yatay asimtotu yok, $\lim_{x \rightarrow \pm\infty} f(x) = \pm\infty$
 $= \left(\frac{2}{7}x - \frac{8}{49} \right) + \frac{-115}{49(7x+4)}$ ve $\lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{-115}{49(7x+4)} = 0$
old. dan $y = \frac{2}{7}x - \frac{8}{49}$, f nin grafiğinin bir egik asimtotu.

$$\begin{array}{r} 2x^2 - 3 \quad | \quad 7x + 4 \\ -2x^2 + 8x + 8 \quad | \\ \hline 8x - 11 \quad | \\ -8x + 28 \quad | \\ \hline -39 \quad | \end{array}$$

$\frac{2x^2 - 3}{7x + 4} = \frac{2x}{7} - \frac{8}{49} + \frac{-115}{49(7x+4)}$
sabit

6) $y = f(x) = \frac{x+3}{x+2} \rightarrow y=1$ bir yatay asimtot ve $x=-2$ bir dikey asimtot dur,

$$\lim_{x \rightarrow -2^+} \frac{x+3}{x+2} = \lim_{h \rightarrow 0^+} \frac{-2+h+3}{-2+h+2} = \lim_{h \rightarrow 0^+} \frac{1+h}{h} = \infty$$

$$\lim_{x \rightarrow -2^-} \frac{x+3}{x+2} = \lim_{h \rightarrow 0^+} \frac{-2-h+3}{-2-h+2} = \lim_{h \rightarrow 0^+} \frac{1-h}{-h} = -\infty$$

7) $\lim_{x \rightarrow 0^+} \ln x = -\infty \Rightarrow x=0, y=\ln x$ in bir dikey asimtotu

8) $y = f(x) = \frac{x^2-3}{2x-4}$ fonksiyonunun grafiğinin asimtotlarını bul

Yatay asimt. yok, (çünkü $\lim_{x \rightarrow \pm\infty} f(x) = \pm\infty$ dir)

Ancak $\frac{x^2-3}{2x-4} = \frac{x}{2} + 1 + \frac{1}{2x-4}$ ve $\lim_{x \rightarrow \pm\infty} \left(\frac{1}{2x-4}\right) = 0$ old. dan

$y = \frac{x}{2} + 1 = \frac{x+2}{2}$ grafiğin bir eğik asimtotudur.

$$\lim_{x \rightarrow 2^+} \frac{x^2-3}{2x-4} = \lim_{h \rightarrow 0^+} \frac{(2+h)^2-3}{2(2+h)-4} = \lim_{h \rightarrow 0^+} \frac{1+2h+h^2}{2h} = +\infty$$

$$\text{ve } \lim_{x \rightarrow 2^-} \frac{x^2-3}{2x-4} = \lim_{h \rightarrow 0^+} \frac{(2-h)^2-3}{2(2-h)-4} = \lim_{h \rightarrow 0^+} \frac{1-2h+h^2}{-2h} = -\infty$$

$x=2$ dikey asimpt.

Uyarı: Bir rasyonel fonksiyonun paydasını sıfır yapan her nokta bir dikey asimtot olmak zorunda değildir.

Örneğin $y = f(x) = \frac{x^2+2x}{x^2-x-6}$ için $D_f = \mathbb{R} \setminus \{-2, 3\}$ ve

$$\lim_{x \rightarrow -2} \frac{x^2+2x}{x^2-x-6} = \lim_{x \rightarrow -2} \frac{x(x+2)}{(x+2)(x-3)} = \lim_{x \rightarrow -2} \frac{x}{x-3} = \frac{2}{5} \in \mathbb{R}$$

ve dolayısıyla $x=-2$ bir dikey asimtot değildir

Alıştırma Örnekleri: ① $g(x) = \sqrt{x} \cdot \sin \frac{1}{x} \Rightarrow \lim_{x \rightarrow 0^+} g(x)$,

$\lim_{x \rightarrow 0^-} g(x)$ ve $\lim_{x \rightarrow 0} g(x)$ varsa bulunuz.

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} \sqrt{x} \cdot \sin \frac{1}{x} = 0 \text{ dir. } (0 \leq \sqrt{x} \cdot \sin \frac{1}{x} \leq \sqrt{x} \cdot 1)$$

Ya da $y = \frac{1}{\sqrt{x}} \Rightarrow \sqrt{x} = \frac{1}{\sqrt{y}}$ ve $x \rightarrow 0^+ \Leftrightarrow y \rightarrow \infty$ dir.

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} \sqrt{x} \cdot \sin \frac{1}{\sqrt{x}} = \lim_{y \rightarrow \infty} \frac{\sin y}{\sqrt{y}} = 0 \text{ dir (?) } \rightarrow \text{sandwich test. den!}$$

$\lim_{x \rightarrow 0^-} \sqrt{x} \sin \frac{1}{\sqrt{x}}$ yoktur. $\Rightarrow \lim_{x \rightarrow 0} g(x)$ de yoktur.

$$2) \lim_{h \rightarrow 0^+} \frac{\sqrt{h^2 + 4h + 5} - \sqrt{5}}{h} = [0/0] = \lim_{h \rightarrow 0^+} \frac{(\sqrt{h^2 + 4h + 5} - \sqrt{5})(\sqrt{h^2 + 4h + 5} + \sqrt{5})}{h \cdot (\sqrt{h^2 + 4h + 5} + \sqrt{5})}$$

$$= \lim_{h \rightarrow 0^+} \frac{h^2 + 4h + 5 - 5}{h \cdot (\sqrt{h^2 + 4h + 5} + \sqrt{5})} = \lim_{h \rightarrow 0^+} \frac{h + 4}{\sqrt{h^2 + 4h + 5} + \sqrt{5}} = \frac{4}{\sqrt{5} + \sqrt{5}} = \frac{4}{2\sqrt{5}} = \frac{2}{\sqrt{5}}$$

$$3) \lim_{t \rightarrow 0} \frac{\sin(1 - \cos t)}{1 - \cos t} = \lim_{a \rightarrow 0} \frac{\sin a}{a} = 1 \text{ olur.}$$

$$1 - \cos t = a \text{ ve } t \rightarrow 0 \Leftrightarrow a \rightarrow 0$$

$$4) \lim_{\theta \rightarrow \infty} \frac{\theta + \sin \theta}{2\theta + 7 - 5 \sin \theta} = [\infty/\infty] = \lim_{\theta \rightarrow \infty} \frac{\theta(1 + \frac{\sin \theta}{\theta})}{\theta(2 + \frac{7}{\theta} - 5 \frac{\sin \theta}{\theta})}$$

Burada ki

$$\lim_{\theta \rightarrow \infty} \frac{\sin \theta}{\theta} = 0 \text{ dir}$$

$$\text{Çünkü } 0 \leq \left| \frac{\sin \theta}{\theta} \right| \leq \frac{1}{\theta}$$

$$\text{ve } \lim_{\theta \rightarrow \infty} (0) = \lim_{\theta \rightarrow \infty} \frac{1}{\theta} = 0$$

$$\text{Old. dan S.T. lar. } \lim_{\theta \rightarrow \infty} \frac{\sin \theta}{\theta} = 0$$

$$= \frac{1 + \lim_{\theta \rightarrow \infty} \frac{\sin \theta}{\theta}}{2 + \lim_{\theta \rightarrow \infty} \frac{7}{\theta} - 5 \lim_{\theta \rightarrow \infty} \frac{\sin \theta}{\theta}}$$

$$= \frac{1 + 0}{2 + 0 - 5 \cdot 0} = \frac{1}{2} \text{ bulunur.}$$

$$5) \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{\sqrt[3]{x} - \sqrt[5]{x}}{\sqrt[3]{x} + \sqrt[5]{x}} = \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{\sqrt[3]{x} \left(1 - \frac{1}{\sqrt[15]{x^2}}\right)}{\sqrt[3]{x} \left(1 + \frac{1}{\sqrt[15]{x^2}}\right)} = 1.$$

$$6) \lim_{x \rightarrow \infty} (\sqrt{x^2 + x} - \sqrt{x^2 - x}) = (\infty - \infty) = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^2 + x - x^2 + x}{\sqrt{x^2 + x} + \sqrt{x^2 - x}}$$

$$= \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2x}{x(\sqrt{1 + \frac{1}{x}} + \sqrt{1 - \frac{1}{x}})} = \frac{2}{1+1} = 1 \text{ dir.}$$

$$7) f(x) = \begin{cases} x^2 \sin \frac{1}{x}, & x < 0 \\ \sqrt{x}, & x > 0 \end{cases} \Rightarrow \lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) \text{ ve } \lim_{x \rightarrow 0^-} f(x) = ?$$

varsak